

1549 Waterschap Crauwelgors c.a., 1637-1958

- INLEIDING
- INVENTARIS
- 1 Reglement
- 2 Bestuurlijke zaken
- 3 Financiën
- 3.1 Rekening
- 3.2 Andere zaken
- 4 Eigendommen
- 5 Waterstaat

INLEIDING

1549: INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN HET WATERSCHAP CRAUWELGORS C.A., 1637-1958.

INLEIDING

(Ontleend aan de inleiding van de inventaris van het waterschap Oudland van Zevenbergen).

Hazeldonk heet het gebied, in het zuiden van de gemeente Zevenbergen tegen de Mark aan gelegen. Een deel ervan heeft van oudsher tot de heerlijkheid van Zevenbergen behoord, doch het land tussen de Zuiddijk en de rivier de Mark ressorteert onder Terheijden. De grens berust op een zeer oude limietscheiding tussen Nassau en het land van Zevenbergen. De oudste kaart van de omgeving van Zevenbergen van ca. 1530 geeft hier een raai tussen de kerken van Gastel en van Geertruidenberg, die niet alleen de twee heerlijkheden scheidde, maar tevens de grens aangaf tussen Holland en Brabant. Deze grens is misschien afkomstig van de vroegere loop van de Mark, die ter plaatse noordelijker lag dan thans. Sommigen menen in de naam zelf van Mark de betekenis van grens te zien.

De landerijen van Hazeldonk ten noordwesten van de Zuiddijk hebben deel uitgemaakt van het Oudland van Zevenbergen, zeker nadat dit omstreeks 1530 was gekonsolideerd. De terreinen ten zuiden van de Zuiddijk tot aan de Mark, grondgebied van de prins van Oranje en ressorterend onder Terheijden, zijn aanvankelijk als uiterwaarden blijven liggen en successievelijk in gebruik genomen, zij het dat zij lang het natuurlijk winterbed van de rivier bleven. Het gebied was te onderscheiden in vier min of meer afzonderlijke delen: Crauwelgors, Hazeldonk, Hokkenberg en Huigenpolder. Tegne het midden van de 17e eeuw treden zij als één waterschap naar voren. De oudste rekening van de polder dateert van de jaren 1637/42.

Sinds 1675 hadden deze polders hun afwatering via het Oudland van Zevenbergen. Hazeldonk en de Huigenpolder hebben zich nadien aan het waterschapsverband onttrokken. Het gehele gebied is in 1952 weer bij de (nieuwe) bemaling van het Oudland opgenomen. Het waterschap Crauwelsgros c.a. is bij besluit der Staten van Noord-Brabant d.d. 23 juli 1957 met ingang van 1 juli 1958 opgeheven, terwijl het gebied bij het Oudland van Zevenbergen werd gevoegd. Dit waterschap op zijn beurt werd in 1971 opgeheven, om ondergebracht te worden in de nieuwe, grotere concentratie van meerdere waterschappen 'De Ham'.

Een deel van het archief van Crauwelgors c.a. werd in 1964 aan het gemeentearchief van Zevenbergen in bewaring gegeven. De rest is daar later aan toegevoegd. Het archief van het Oudland is in 1966 in bewaring gegeven. Beide archieven zijn zeer onvolledig en zeer gehavend overgekomen. Zij zijn in (oorspronkelijk, mv) één inventaris beschreven, waarin uiteraard de twee bestanddelen gescheiden moesten blijven. Na de inventarisatie omvat het archief 3 strekkende meters.

Zevenbergen, mei 1974.

Na de in 1974 voltooide inventarisatie van de reeds op het Zevenbergse gemeentehuis berustende bescheiden (inclusief de stukken van het Crauwelgors 3 strekkende meter) is door de rechtsopvolger in de loop der tijd nog een omvangrijke hoeveelheid archiefbescheiden overgedragen (circa 6 strekkende meter). Deze zijn enkel nog via opschriften op de dozen toegankelijk.

Bij gelegenheid van de digitalisering van de inventarissen van waterschapsarchieven zijn de inventarissen van het Oudland van Zevenbergen en van Crauwelgors in twee afzonderlijke inventarissen gewijzigd. De doorlopende nummering is gehandhaafd.

Oudenbosch, mei 2007

M. Voermans

INVENTARIS

1 Reglement

198. Huishoudelijke verordeningen van het waterschap, 1851. 1 katern

199. Bijzonder reglement van het waterschap, 1910. 1 katern

200. Politie-verordening of keur van het waterschap, 1946. 1 katern

2 Bestuurlijke zaken

201-205. Registers, bevattende de notulen der vergaderingen en de besluiten van het bestuur en de stemgerechtigde ingelanden, 1846-1958. 5 delen

201. juli 1846-april 1868

202. april 1869-2 april 1910

203. 30 april 1910-13 april 1929

204. 19 april 1930-april 1957

N.B.: Enkel stemgerechtigde ingelanden

205. mei 1930-juni 1958

N.B.: Enkel bestuur.

206-209. Ingekomen stukken, 1830-1958. 4 omslagen

N.B.: De correspondentie is zeer onvolledig bewaard gebleven.

206. 1830-1929

207. 1931-1938

208. 1940-1949

209. 1950-1958

210. Registers, bevattende de minuten van de door het bestuur verzonden brieven, 1846-1957. 1 deel en 1 katern in 1 omslag

211. Brieven en circulaires van het provinciaal bestuur, 1904-1957. 1 omslag

212. Stukken betreffende het pensioen, 1925-1958. 1 omslag

213. Rooster van aftreding van leden van het bestuur, (1932)-(1958). 1 deel

214. Lijsten van stemgerechtigde ingelanden, 1896 en 1924-1958. 1 omslag

N.B.: Zie ook de bijlagen tot de rekeningen

215. repertoria van zegelplichtige akten, 1824-1860. 1 omslag

216. Inventarissen van het archief, en akte van inbewaargeving van het archief aan de gemeente, 1780-1858 en 1960. 1 omslag

3 Financiën

3.1 Rekening

217-374. Rekeningen van de penningmeesters, 1637-1957/58. xxx omslagen

N.B.: Niet alle rekeningen zijn bewaard gebleven. Vanaf het dienstjaar 1880 bevat de omslag van de rekening ook de bijlagen.

Van Govert Jan Goverde

217. 28 april 1637-17 juni 1642

218. 24 juni 1643-10 augustus 1649

219. 9 juli 1657-27 juni 1660

N.B.: Met beschadigd afschrift

220. (1661 en 1662)

Van Mathijs van Velthoven

221. 24 mei 1667-4 juni 1669

222. 1673 en 1674

N.B. Fragment

Van Dierck Huijgens

223. 29 april 1681-11 mei 1683

224. Bijlagen

225. 11 mei 1683-15 mei 1685

226. Bijlagen

227. 15 mei 1685-22 april 1687

Van Adriaentien van Buerstede, weduwe van Dierck Huijgens

228. 22 april 1687-6 mei 1689

Van de erfgenamen van Corn. Godschalck

229. april 1714-25 mei 1718

230. Bijlagen

Van Josephus van Velthoven

231. 21 mei 1718-27 april 1720

232. Bijlagen

233. 27 april 1720-30 mei 1722

234. Bijlagen

- 235. 30 mei 1722-24 juni 1724
- 236. Bijlagen
- 237. 24 juni 1724-18 mei 1726
- 238. 18 mei 1726-24 april 1768
- 239. Bijlagen
- 240. 24 april 1728-19 april 1730
- 241. Bijlagen
- 242. Bijlagen 1735 en 1736
- 243. 11 mei 1737-4 mei 1739
- 244. Bijlagen
- 245. Bijlagen 1739 en 1740
- 246. 15 mei 1741-13 mei 1743
- 247. Bijlagen
- 248. (13) mei 1743-17 mei 1745
- 249. Bijlagen

Van Jan Nelemans

- 250. 1792 en 1793
- 251. Bijlagen
- 252. Bijlagen 1809-1812
- 253. Bijlagen 1816 en 1817
- 254. 1820 en 1821
- 255. 1822
- 256. 1823
- 257. 1824 en 1825
- 258. 1828 en 1829
- 259. 1830 en 1831
- 260. 1834 en 1835
- 261. 1836 en 1837
- 262. 1838 en 1839
- 263. 1840 en 1841
- 264. 1842 en 1843
- 265. 1844 en 1845
- 266. 1846 en 1847
- 267. 1848 en 1849
- 268. 1850
- 269. 1851
- 270. 1852
- 271. 1853
- 272. 1854
- 273. 1855
- 274. 1856
- 275. 1857
- 276. 1858
- 277. 1859
- 278. 1860
- 279. 1861
- 280. 1862
- 281. 1863
- 282. 1864
- 283. 1865
- 284. 1866
- 285. 1867
- 286. 1868
- 287. 1869
- 288. 1870
- 289. 1871
- 290. 1872
- 291. 1873

292. 1874
293. 1875
294. 1876
295. 1877
296. 1878
297. 1879
298. 1880
299. 1882
300. 1883
301. 1884
302. 1885
303. 1886
304. 1887
305. 1888
306. 1889
307. 1890
308. 1891
309. 1892
310. 1893
311. 1894
312. 1895
313. 1896
314. 1897
315. 1898
316. 1899
317. 1900
318. 1901
319. 1902
320. 1903
321. januari 1904/juni 1905
322. juli 1905/juni 1906
323. 1906/07
324. 1907/08
325. 1908/09
326. 1909/10
327. 1910/11
328. 1911/12
329. 1912/13
330. 1913/14
331. 1914/15
332. 1915/16
333. 1916/17
334. 1917/18
335. 1918/19
336. 1919/20
337. 1920/21
338. 1921/22
339. 1922/23
340. 1923/24
341. 1924/25
342. 1925/26
343. 1926/27
344. 1927/28
345. 1928/29
346. 1929/30
347. 1930/31
348. 1931/32
349. 1932/33
350. 1933/34
351. 1934/35

352. 1935/36
353. 1936/37
354. 1937/38
355. 1938/39
356. 1939/40
357. 1940/41
358. 1941/42
359. 1942/43
360. 1943/44
361. 1944/45
362. 1945/46
363. 1946/47
364. 1947/48
365. 1948/49
366. 1949/50
367. 1950/51
368. 1951/52
369. 1952/53
370. 1953/54
371. 1954/55
372. 1955/56
373. 1956/57
374. 1957/58

3.2 Andere zaken

375-378. Perceelsgewijze kadastrale leggers, gebruikt voor de bepaling van de omslag, 1820-(ca. 1948). 3 delen in plano, 1 katern en 1 kaart

375. 1820 1 katern en 1 kaart in 1 omslag
376. (ca. 1860)-(ca. 1900)
377. 1888-(ca. 1910)
378. (ca. 1910)-(ca. 1948)

379-386. Kohieren van het dijkschot of van de omslag, 1649, 1652, 1830 en 1863-1954/55. 8 omslagen

N.B.: Niet alle jaren zijn in de serie aanwezig

379. 1649
380. 1642
381. 1830
382. 1863-1878
383. 1880-1898
384. 1901-1918/19
385. 1920-1939/40
386. 1940/41-1954/55

387. Stukken betreffende de geldleningen, 1881-1945. 1 omslag

388. Register van aantekeningen der lopende leningen, 1881-1943. 1 deel

389. Staten van ingehouden loonbelasting, 1948-1958. 1 omslag

4 Eigendommen

390. Kwitantie voor het waterschap, afgegeven door de rentmeester der domeinen van prins Frederik, wegens de afkoop van een grondcijns, 1868. 1 stuk

391. Akten van verpachting van een perceel bouwland, 1881-1901. 3 katernen

392. Akte van verpachting van het grasgewas, 1885. 1 akte

5 Waterstaat

393. 'verbalen' of 'beramingen' voor uit te voeren werken, 1683-1714. 1 bundel

394. Vestbrief, verleden voor schepenen van Terheijden, waarbij het waterschap een perceel land aankoopt tot stichting van een watermolen, 1732. 1 akte

395. Akten van aanbesteding van het diepen en schouwbaar maken van de poldervlieten, 1874-1882. 1 bundel

396-398. Leggers A der waterleidingen (waterleidingen binnen het waterschap), 1877, 1911 en z.j. (ca. 1920). 3 delen in plano

396. 1877 in duplo

397. 1911

398. z.j. (ca. 1920) (in duplo)

399. Stukken betreffende de oprichting en de bouw van een stoomgemaal; met bestek en tekening, 1884. 1 omslag

400. Stukken betreffende de overeenkomst tussen het waterschap en het bestuur van de domeinen inzake de waterafvoer van de hoeve 'Hazeldonk', 1886. 1 omslag

401. Akkoord tussen het waterschap en de weduwe van Antonius Snoeijs inzake het gebruik van de los- en laadplaats aan de Mark, concept, 1903. 1 stuk

402. Stukken betreffende de verbetering van de waterleidingen, uitgevoerd in werkverschaffing door de Ned. Heide Mij., 1933-1934. 1 bundel

403. Stukken betreffende de bemaling van de polder door en in samenwerking met het Oudland van Zevenbergen, 1952-1955. 1 omslag

404. Stukken betreffende de aan de PNEM verleende vergunning tot het leggen van kabels; met tekeningen, 1955. 1 omslag

405. Declaraties van de Ned. heide Mij. inzake het verbeteren van de waterleidingen, 1956. 1 omslag

406. Stukken betreffende de aan de PTT verleende vergunning tot het leggen van een telefoonkabel; met tekeningen, 1957. 1 omslag